

20053 - DRET ROMÀ

Professora Carmen Tort-Martorell i Professor Josep Ginesta

I. PRESENTACIÓ DE L' ASIGNATURA.

- a) Diferents significats de l' expressió "dret romà"
- b) La seva importància dins la cultura jurídica europea.
- c) Justificació del programa.

II. HISTÒRIA DEL DRET ROMÀ

1. L'ÈPOCA DE L'ESTAT-CIUTAT: EL DRET ROMÀ ARCAIC.

(fins l'any 264 a.C., inici de la Primera Guerra Púnica)

- a) Monarquia i república. Les Assemblees Populars i magistratures més importants (cònsul, pretor urbà, dictador, censor, tribú de la plebs) El Senat.
- b) El *ius civile*: la Llei de les XII Taules.
- c) Procés: les accions de llei.

2. ÈPOCA DE L'IMPERI UNIVERSAL: EL DRET PRECLÀSSIC I CLÀSSIC (264 a.C. al 235 d.C, assassinat de Alejandro Severo)

- a) Desenvolupament territorial, econòmic i polític de Roma. El Principat i la seva evolució posterior. Aparició del cristianisme.
- b) La pluralitat dels estrats jurídics:
 - ius civile/ius gentium* (el pretor peregrí);
 - ius civile/ius honorarium* (el Edicto Perpetuo)
 - El dret imperial.
- c) Procés: procés formulari. La *cognitio o extra ordinem*.
- d) La jurisprudència.

3. L'ESTAT ROMÀ TARDÀ: EL DRET POSTCLÀSSIC.

(235 d.C. al 476 d.C., caiguda de l'Imperi d'Occident)

a) Organització constitucional: l'Imperi Absolut; divisió de l'Imperi; caiguda de l'Imperi d'Occident.

b) Situació jurídica:

1. Corrupció de la literatura jurídica; lleis de cites.

2. Confusió de la legislació imperial; codificacions prejustiniànies (Codis Gregorià, Hermogenià i Teodosià).

3. El Dret romà vulgar.

4. L'IMPERI D'ORIENT: LA CODIFICACIÓ JUSTINIANEA.

(segle VI)

a) Justinià i el procés de codificació: Digesto, Institucions y Codis. Les Novel·les.

b) El *Corpus Iuris Civilis*: la seva importància per al coneixement i transmissió del dret romà.

III. INSTITUCIONS DE DRET PRIVAT

DRET DE PERSONES

5. LA PERSONA.

a) Conceptes fonamentals.

b) Els *status*:

1. *Status libertatis*: els esclaus. Condició jurídica; causes de l' esclavitud i maneres de extinció.

2. *Status civitatis*: *cives, latini, peregrini*.

3. *Status familiae*: estructura de la família romana; parentesc agnàtic i cognàtic. Tutela y curatela.

DRET DE FAMÍLIA

6.- LA PATRIA POTESTAS.

- a) Concepte fonamental.
- b) Adquisició i extinció.

7.- EL MATRIMONI.

- a) Concepte.
- b) Celebració i dissolució; especial consideració del divorci.
- c) Regímens patrimonials: de l'absorció i de separació de béns.
- d) La dot. Concepte i classes. Constitució. Restitució; reformes justiniànies.

DRETS REALS

8.- ELS DRETS REALS.

- a) Concepte i posició històrica d'aquesta categoria.
- b) L'antítesi entre Drets Reals i d'Obligació.
- c) Classificació dels Drets Reals.
- d) Les coses i la seva classificació.

9.- LA PROPIETAT.

A. Introducció.

- a) Concepte i evolució històrica.
- b) Formes de propietat.
- c) Protecció de la propietat.
- d) Limitacions.

B. Adquisició derivativa.

- a) *mancipatio*.
- b) *in iure cessio*.
- c) *traditio*.
- e) *usucapio*.

C. Adquisició originària.

10.- LA POSSESSIÓ.

- a) Concepte i evolució històrica.
- b) Adquisició i pèrdua de la possessió.
- c) Tutela de la possessió: els interdictes possessoris.

11.- ELS DRETS REALS SOBRE COSA ALIENA.

- a) De *goce y disfrute*: servituts predials; usdefruit, ús i habitació; enfiteusi i superfície.
- b) de garantia: *fiducia*, penyora i hipoteca.

DRET D'OBLIGACIONS I CONTRACTES

12.- L'OBLIGACIÓ.

- a) Concepte. Fonts de les obligacions.
- b) Els seus elements: subjectes, vïncles, la prestació.
- c) Lloc i temps de compliment.
- d) Incompliment. Mora.
- e) Classificació de les obligacions. El principi general de la vinculació exclussiva dels subjectes contractans.
- e) Extinció de les obligacions: *ius civile*; *ius honorarium*.

13.- GARANTIA I REFORÇ DE LES OBLIGACIONS.

- a) Formes de garantia: la fiança.
- b) Formes de reforç: arres, clàusula penal i jurament.

14.- ELS CONTRACTES.

- a) Concepte de contracte. Els contracte innominats.
- b) Classificació dels contractes: reals, formals, consensuals.
- c) Contractes:
 1. reals: mutu, comodat, dipòsit, penyora.
 2. formals: la stipulatio.
 3. consensuals: compravenda, *locatio conductio*, societat, mandat.

DRET DE SUCCESSIONS

15.- CONCEPTES FONAMENTALS.

- a) *Successio*. classes de delació: testada i intestada.
- b) Principis successoria: Universalitat de la successió; responsabilitat *ultra vires hereditatis*.
Incompatibilitat de la successió testada i intestada; la *ius adcrescendi*.
Priacia de la delació testada.

- c) Evolució històrica; pluralitat d'estrats jurídics.
- d) Límits a la llibertat de testar: concepte de successió forçosa.

16.- SUCCESSIÓ INTESTADA.

- a) En el *ius civile*: *hereditas*. Classes de successions civils. Tipus d'hereus: necesecessaris i voluntaris.
- b) A l'edicte del Pretor: *bonorum possessio*. Classes d'hereus pretoris. os. *Successio ordinum et graduum*.
- c) Al dret justinià. Novel·les 118 i 127. Classes de successors.

17.- SUCCESSIÓ TESTADA.

- a) El testament. Formes de testament. Obertura i execució.
- b) Contingut del testament: *heredis institutio*. Altres possibles disposicions: Substitucions; legals; altres.
- c) La voluntat testamentària: la seva interpretació.
- d) Nul·litat, ineficàcia i revocació del testament.

18.- L'EXPEDIENT SUCCESSORI.

- a) Obertura de la successió: Acceptació o repudiació de l'herència.
- b) L'herència jacent.
- c) L'hereu després de l'adquisició. La comunitat hereditària. Remeis a la responsabilitat per deutes de l'herència.
- d) Protecció processal de l'hereu.